

"Istarska Riječ"
izlazi svakog četvrtka u veče.
Dva puta mjesечно izdaje se
gospodarski prilog "Narodni Gospo-
dar". Preplaća za članstvo
iznosi 15—lira na godinu.
za članstvo 25—lira. Ured-
ništvo i uprava lista: Trst
(Trieste) — via S. Francesco
d'Assisi 20/1, Telefon: II-57.

ISTARSKA RIJEČ

Tidnik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

"Slogom rastu male stvari, a nestoga sve pokvari". — Narodna poslovica.

Oglasni stoje 8 lira

za svaki centimjer visine u
širini jednog stupca. Za više-
kratno uvrštenje daje se znatan
popust. U malom oglasniku
svaka riječ 40 cent. Dopis se
šalju uredništvu, a novac upravi.
Nefrankirana se pisma ne pri-
maju, a rukopisi se ne vraćaju.

Korporativna država

O korporativnoj se državi mnogo govori. Novine mnogo pišu, drže se predavanja, a i knjiga je već mnogo o njoj izaslo. Ali u za sve to, piši li se: što je korporativna država, što su sindikati, koju svrhu imaju i kakova je korporativna organizacija — teško će se naći neko, koji znaće na to odgovoriti. Često se događa, da i oni, koji bi moralni korporativnu organizaciju u tančine poznati, odgovaraju na gornja pitanja netačno i površno.

I kod naših je ljudi neznanje u tom pogledu veliko. Niže ni čudo. Naš seljak u većini ne poznaje talijanskog jezika, pa su mu već uslijed toga ne-pristupači talijanske knjige i novine. Naš se je list dosada malo bavio tim pitanjem. Razina teška naša pitanja i lokalne potrebe našega seljaka zabrinjavale su nas i zaokupljale, pa na žalost, nismo nikada imali onog vremena ni raspolaženja, koje je potrebno za raspravljanje i tumačenje opširne korporativne organizacije.

I mi se nalazimo u korporativnoj državi, pa je zato potrebno, da se i naš seljak uputi, da se točnije informira o značenju, organizaciji i radu korporacije. Kad bude točno o svemu upućen moći će se lakše prilagoditi, biti će u boljem skladu, a moći će i bolje i kroz rješenje sudjelovati s novim državnim ustrojem.

Italija je danas jedina korporativna država na svijetu. Sve droge države gledaju kako se korporativna Italija uzorno razvija. Proučavaju korporativnu organizaciju, pa nije isključeno, da će mnoge države nastojati imitirati Italiju. Korporativni sistem, koji je danas ustvoren u talijanskoj državi, veliko je deo Benito Mussolinija. Onično, uz druga ministarstva, vodi i novo ministarstvo za korporacije. Podsekretar u tom ministarstvu je on Botai. On je poznat i uvažen stručnjak u korporativnom pogledu. Publikacija ma i člancima na tunici i širi korporativnu ideju. Po njegovom uverenju, jedino će se iz novog ustroja korporativne države razviti moderno i uručno društvo, koje će preporoditi društveni poredak. Kada pak korporativna organizacija bude u Italiji potpuno savršena, onda će biti ukinut parlamentarni ustroj.

Vlada mnogo nastoji, da sve gradje uputi i upozna s pojedinostima korporativnog sistema. No ne samo da ih želi formalno informirati, nego na sljediću duh i ona dublja moralna veština ove državne reforme udje u dušu i u krvi svega naroda. Vlada hoće, da se u Italiji stvoriti novi mentalitet i nova svijest, da se izgradi novi gradjanin, koji će misliti i raditi korporativno. To opet nije lako stvar. Svi građani u Italiji imaju već odavna izgrađeni mentalitet, koji se prilagodio demokratskom parlamentarnom državnom uređenju, po kojemu je više ili manje individualna sloboda bila privi temelj svega.

Pokretači korporativnog državnog uređenja kažu ovako: "Zar ne vidiš, da su izbori u demokratskim državama? Što znači tamo parlament? Vlade padaju, stranke se kolju za mandate, a u strankama opet pojedinci. Državni interes potisnut je na stranu. Većina stvorena ovako ili onako, da se održi na vlasti čini koncesije opoziciji, više puta na stezu državnih interesa. Ljudi, koji vode vlast i stranke živu od politike, bez obzira na narod i na državu i zgružuju na nemoralan način pare. To im je jedini cilj. A takvih je ljudi u takvim državama mnogo. Ko bi ih sve i nabrojao. Ti ljudi živu od toga, radi toga im je državni i narodni interes deseta briga. Država, koja je demokratski i parlamentarno uređena, jedna je krava muzara."

Italija drži još svoj parlament i demokratski ustroj, no poprije i uvadja sve više i sve širi korporativni sistem, a onda će napokon ukinuti parlament, što nosi stari demokratski biljež. To će se dogoditi, kada budu svi građani potpuno shvatili i upili u dušu korpo-

rativnu ideju, kad budu po želji oni Mussolini i svi korporativno mislili.

Razumije se, da je korporativni sistem, kao i svaku državnu reorganizaciju i novost, teško i mučno provajati. Oko korporativne organizacije radi neuromorne ministarstvo za korporacije, a također i sindikalne konfederacije. U glavnim se linijama dadu već nazrijeti prvi uspjesi toga rada.

Po cijeloj su zemlji već stvoreni sindikati ili udruženja radnika-poclpromaca (koji prestavljaju rad i njegove interese), te asocijacije i liti udruženja kapitalista-poslodavaca (koji pre-stavljaju kapital i njegove interese).

Radnički sindikati imaju opet svoje federacije. U jednoj sindikalnoj federaciji učlanjeni su svi sindikati iste vrsti n. pr. jedne pokrajine. Više-federacija sačinjava jednu konfederaciju. Uzmimo ovaj primjer: Svi zidari jednoga grada učlanjeni su u sindikat zidara. U svakom gradu ima takav sindikat. Svi sindikati zidara jedne pod-krajine tvore zajedno federaciju zidarskih sindikata. Federacija zidarskih sindikata zajedno s federacijama postolarskih, tvořivih, stolarskih i sljinskih sindikata tvori jednu konfederaciju.

Jednako je i s poslodavcima (kapitalistima). Oni, za razne grane svoje djelatnosti, imaju posebne asocijacije ili udruženja. Više takvih asociacija jedne vrsti tvori federaciju, a razne federacije zajedno tvore konfederaciju svih poslodavaca.

Nad radnicima-poslodavcima i kapitalistima-poslodavcima, koji su organizirani u svoje posebne klase organizacije, pa nije isključeno, da će mnoge države nastojati imitirati Italiju. Korporativni sistem, koji je danas ustvoren u talijanskoj državi, veliko je deo Benito Mussolinija. Onično, uz druga ministarstva, vodi i novo ministarstvo za korporacije. Podsekretar u tom ministarstvu je on Botai. On je poznat i uvažen stručnjak u korporativnom pogledu. Publikacija ma i člancima na tunici i širi korporativnu ideju. Po njegovom uverenju, jedino će se iz novog ustroja korporativne države razviti moderno i uručno društvo, koje će preporoditi društveni poredak. Kada pak korporativna organizacija bude u Italiji potpuno savršena, onda će biti ukinut parlamentarni ustroj.

Italija je danas jedina korporativna država na svijetu. Sve droge države gledaju kako se korporativna Italija uzorno razvija. Proučavaju korporativnu organizaciju, pa nije isključeno, da će mnoge države nastojati imitirati Italiju. Korporativni sistem, koji je danas ustvoren u talijanskoj državi, veliko je deo Benito Mussolinija. Onično, uz druga ministarstva, vodi i novo ministarstvo za korporacije. Podsekretar u tom ministarstvu je on Botai. On je poznat i uvažen stručnjak u korporativnom pogledu. Publikacija ma i člancima na tunici i širi korporativnu ideju. Po njegovom uverenju, jedino će se iz novog ustroja korporativne države razviti moderno i uručno društvo, koje će preporoditi društveni poredak. Kada pak korporativna organizacija bude u Italiji potpuno savršena, onda će biti ukinut parlamentarni ustroj.

Vlada mnogo nastoji, da sve gradje

uputi i upozna s pojedinostima korporativnog sistema. No ne samo da ih želi formalno informirati, nego na sljediću duh i ona dublja moralna veština ove državne reforme udje u dušu i u krvi svega naroda. Vlada hoće, da se u Italiji stvoriti novi mentalitet i nova svijest, da se izgradi novi gradjanin, koji će misliti i raditi korporativno. To opet nije lako stvar. Svi građani u Italiji imaju već odavna izgrađeni mentalitet, koji se prilagodio demokratskom parlamentarnom državnom uređenju, po kojemu je više ili manje individualna sloboda bila privi temelj svega.

Dosada smo letimice napomenuli sindikate, federacije, konfederacije, korporacije i ministarstvo za korporacije. No, osim svih tih ureda, postoji još jedna, koja je u tijesnoj vezi sa samim sistemom, a to je "Consiglio Nazionale delle Corporazioni" (Nacionalno vijeće za korporacije), dok kod svakog prizivnog sudista (Tribunale d'appello) ima po jedan posebni radni tribuna (Magistratura del lavoro) s posebnim funkcijama i kompetencijama, koje su u skladu s korporativnim sistemom.

Ističemo, da sindikati i radnike, i kapitalista mogu biti općinski (comuni), okružni (circosidiali), pokrajinски (provinciali), regionalni, inter-

acionalni i nacionalni. Osim tih naziva, koji pojavljuju imao još slijest drugih, koji je u velikoj većini teško rastumačiti.

Sama je vlada moralna da više puta naglaši razne osobitosti korporativnog sistema (tako n. pr. on. Mussolini u svojoj okružnici, od 27. IV. 1927., na prefekte). To ne bi bilo učinjeno, da su podređene vlasti i izvršujući organi shvatili duh i ustroj novog sistema.

Sve je to shvatljivo uzmemo li u obzir, da se radi o jednoj širokoj, dubokoj i sasma novoj organizaciji, koja i sasma novoj organizaciji.

Sve smo oveli, da naši čitatelji u glavnom shvate svu zamaštost novog korporativnog uređenja. Ovaj članak nije potpun, nego je zamislićen, kašneći krajki pristup k jednoj seriji članaka, koji će slijediti. Na popularan i pristupačan i što je moguće interesantan način, kušati čemo u tim člancima, da li su sasme novoj organizaciji i pojedine organe rastumačiti, ideju i pojedine korporativne države.

Politički pregled

Italija

Avijatička natjecanja za kupu Schneidera.

Kako smo već pisali avijatička utakmica između Engleza i Talijana u Veneciji za kupu Schneider imala se je održati prošle nedjelje. No, budući da vrijednost bila je odgovaraju na pone-djeljak dan 26. o. m. Toga je dana u Veneciju nagrano mnogo svjetla sa svih strana Italije. Od visokih ličnosti tosao je prisustvuje utakmici prestolonasjednik N. V. Prince Umberto, on. Turati, ministar on. Volpi, on. Balbo mnogi drugi. Utakmica je započela u 2 sati i četvrti popodne. Natjecalo se je sedam aeroplana, 4 Talijana i 3 Engleza. Sama utakmica bila vrlo napetna, a pobijedio je jedan Englez. On je preletio liniju od 350 km u 46 minuta. Letio je brzinom od 439 km na sat. Kupa Schneider, koju su već 4 puta do 1913. ovom dobiti Talijani predana je Englezima.

Delegacija američkih legijonara u Italiji.

Dne 26. o. m. stigla je iz Francuske u Genovu jedna delegacija američkih legijonara, koji su došli iz Amerike, da na bivšu francuskog fronta posete grobova dugo palih u svjetskom ratu. U Genovu su u Rim Tarnu bili svezani i sruđeni vrlo svečano i srdano primljeni. Između ostalog posjetili su kuću, u kojoj se je rodio Cristof Columbo.

Cijene u Italiji i držaje.

Pred par dana izdano je centralni statistički ured u Rimu izvještaj o cijenama roba na velike, koje se sudači praktikuju u Italiji. Isprobavši li se cijene sa cijenama, koje su u snazi u Njemačkoj, vidimo, da je robovi u državama veliko u Njemačkoj skuplje za 23 posto nego u Italiji. U Sjevernoj Americi su cijene za 5,9 posto više. U Engleskoj su cijene skoro jednakne kao u Italiji. — To je plod revaluacije lire, jer su prije u Italiji cijene bile više nego u svim drugim državama.

Kreditni zavodi i agrarni krediti.

Dne 24. o. m. vršio se je u Rimu sastanak zastupnika svih talijanskih novčanih zavoda, koji se bave davanjem zajma poljoprivrednicima. Tom je sastanku preseđao ministar na zradno gospodarstvo on. Belluzzo. Sastanku je prisustvovao i on. Turati, te razni visi funkcionari fašističkih poljoprivrednih sindikata. Raspravljalo se je o kreditima, koje razne banke daju poljoprivrednicima, te tako pomažu gospodarsku bitku. Naposlje prešlo se je na raspravljanje o ustanovljenju jednog državnog zadružnog zavoda za poljoprivredne kredite. Taj će zavod biti osnovan novčanim sredstvima, koja će dati na raspolažanje pojedine velike bitke.

Preduzetništvo i fašizam.

U preduzetništvo i fašizmu održao je dne 22. o. m. jedno veliko i zanimivo predavanje o fašizmu, na engleskom jeziku, on. Veliki predsjednik konfederacije svih sindikata.

Raspravljalo se je o odredbama za žitnu bitku u budućoj godini, a zatim o izložbi žitne, koja će se otvoriti u Rimu 9. oktobra.

Kod otvorenja će izložbe izgovoriti če sam on. Mussolini jedan važan govor o talijanskom poljoprivredni i žitnoj bitci.

Predsjednik Litve kod Pape.

Velde-mars, predsjednik Litvanske republike, bio je dne 22. o. m. kod Pape primljen u posebnu audienciju. Prije odlaska Pape Velde-marsu predao jednu zlatnu spomen medalju.

Preduzetništvo i fašizam.

U predstojima faša u Zenevi održao je dne 22. o. m. jedno veliko i zanimivo predavanje o fašizmu, na francuskom jeziku, on. Rossini predsjednik konfederacije svih sindikata. Raspravljao je o historiji fašizma, o radu, o socijalnom i političkom značenju fašizma, o obnovi države itd. Svoje predavanje, kojemu su prisustvovali mnogi Talijani i stranci, on. Rossini završio je na glasivi da fašizam nije obična stranka nego je jedan jedinstven državni gospodarski sistem, koji je stvorio Mussolini i s kojim je suglasan sav talijanski narod.

Razne političke vijesti

Rekonstrukcija jugoslovenske vlade.

Još prije nego smrću se nadali provela se rekonstrukcija jugoslovenske vlade. Nagdalo se mnogo s kime će predsjednik vlade Vukovićević (radikal) stupiti u sporazum glede preuređenja vlade. Mislio se na Davidovića i na Korošća. Govorilo se, da će nova vlada ući i slovenacki klerikalci ili još nekoliko Davidovićevih demokrata, dok nisu napokon pred nekoliko dana novine donijele vijest, da će u vlast ući samo jedan klerikalac. Vukovićević se je s Korošćem dugo dogovarao, dogovorio se, a zatim je dne 21. o. m. otišao u dvor kralju i s ukazom na potpis. Kada je izlazio iz javne novinarima, da su u vlast učinjenje: ove promjene:

Uvažena je ostavka Ninku Periću, dosadanjem ministru prosvete, a za ministra prosvete postavljen je dr. Kosta Kumanudić, dosadašnji ministar Šuma i rudnika.

Za ministra Šuma i rudnika postavljen je dr. Aleksandar Mijočić, dosadašnji ministar socijalne politike.

Za ministra socijalne politike došao je klerikalac dr. Andrija Gosač, koji je taj rores rauzimao i ranje u vlasti. Uzuno-

vjeća.

Sadanje jugoslovenske vlade.

Ministar predsjednik i ministar unutrašnjih djela Velja Vukovićević (radikal). Ministar pravde dr. Dušan Subotić (rad.), Ministar saobraćaja Sveti Milosavlević (rad.), Ministar Šuma i ruda Aleksandar Mijočić (dem.), Ministar gradjivina dr. Ujija Šumenović (dem.), Ministar narodnog zdravstva dr. Aca Savić (rad.), Ministar poljoprivrede i rada Svetozar Stanković (rad.),

DOPISI**IZ RJEKE.**

Izvez i uvoz - Ratne štete. - Noćni koncerti. - Nasradali kapucini. - Još jedna luda žrtva ljubavi. - Jedna stara pismica, One trl.

Ministar trgovine i industrije dr. Mehmed Spahović (musliman), Ministar vjera Dragi Obradović (rad.), Ministar pošta i brzojave dr. Vlajko Kocić (rad.), Ministar za izjednačenje zakona dr. Grga Andjelinović (dem.), Ministar socijalne politike dr. Gosa (klerikal), Ministar vojske general Hazić.

Premda tome, ti današnjoj vlasti ima 10 radikalika, 6 članova Demokratske Zajednice i 1 klerikalac.

Američki legionari u Parizu. — Uove dane pada deseta obljetnica onoga dana, kada je 15.000 američkih dobровoljaca pod vodstvom generala Pershinga došlo iz daleke Amerike u Francusku, da se bore protiv centralnih sila uz hok Antoninijeviće. Ovih 15 hiljada amerikanaca stupilo je odmah u rat, no postje nih dolazili su na Antantanu frontu u više novi američki legionari koji je na koncu rata bilo izražanano, da ih je 60 hiljada poginulo u raznim bojevima. Ti su pali američki ratnici pokopani većim djejom na raznim krajevima Francuske. Sada na 10 godina preživjeli američki legionari, koji su danas juka organizacija od 1 milijuna članova, dolaze u Pariz, da tamu uz velike svečanosti prisustvuju otkrivu spomenika palim legionarsima i da pohode njihovu groblju. U ponedjeljak se obavljalo otkriće spomenika, kojem su prisustvovali najviđeniji ljudi Francuske, koja je uložila sve svoje energije da ove svečanosti zbilja svečanu uređu. Uz veliko odusevljavanje su izglašani u parlamentu golemi troškovi za uređaj, a isto tako jedinočasno i bučno proglašen je dan 19. septembra za državni blagdan Francuske. Pripreme su bile zbilja velike. Tako je odbor angažovao sva auta iz Francuske, da bi se izletnici mogli po volji voziti na raznu grobištu.

Smrtne osude u Lenjingradu. — Vojni sud u Lenjingradu osudio je pred nekoliko dana na smrt četiri osobe, koje su bili osuđeni zbog špijunaza i koristi ruskih monarchista, koji žive u Engleskoj.

Smrtnе osude u Litvi. — Dne 20. o. m. osudio je sud u Taurogenu (republika Lituva) na smrt 8 komunista, dok ih je više osuđeno na više godina zatvora, jer su spremljali državni prevrat.

Zakup čehoslovačkih željeznica telefona i brzojavci. — Čehoslovačka vodi pregovore s nekim velikim američkim poduzećima, koja kane preuzeti u zakup sve čehoslovačke državne željeznice, telefone i brzojavce.

Novi parlamenten u Španjolskoj. — Od kada je general Primo de Rivera uveo u Španjolskoj diktatuš Španjolski je parlament ukinut. Sada je de Rivera odlučio da ponovno otvoriti parlament, no još nije zaključio kakav ni kada.

Bugarski kralj Boris i Italija. — Bugarski kralj Boris nalazi se već više vremena na putu po Evropi. On putuje sasmosti privatno i incognito. Pred nekoliko dana stigao je u Italiju. Osam dana se je zadrožio u Firencama. Iz Firence je oputovao, nezna se kamo, po svoj prilici u Rim.

Protboljevička organizacija u Rusiji. — Novine donoseju vijesti iz Rige, da je u Rusiji prek kratkog otkrivena jedna tajna teroristička organizacija, koja radi protiv boljevičizmu, tekuši srušiti sadanji režim. Članovi te organizacije zovu se «braća ruske pravde». Njima se pripisuju mnogi politički zločini, koji su u zadnje vrijeme u Rusiji na dnevnom redu. Skoro svaki dan i ruski listovi pišu o umorstvima radnika, novinarica, političaca itd. Organizacija je rasirena po svom Rusiji.

Izbori u Iraku. — U Irskoj su se pred sedmici dana obavili izbori za sastav nove vlade. Na tim je izborima pobijedio vladin blok sa 79 mandata. Od opozicije najjača je republikanska stranka sa 37 mandata.

Komunistički komplot u Portugalu. — Portugalska policija otkrila je komplot komunista, koji su htjeli dignuti pobunu u Portugalu i u Španjolskoj.

Jugoslavija i Mađarska. — Između Jugoslavije i Mađarske vrše se već više dana pregovori oko sklapanja trgovatčkog ugovora i raznih drugih konvencija.

Grčka i Bugarska. — God. 1925. bilo je došlo do jednog težeg sporu između Bugarske i Grčke. Tom su prilikom grčke čete bile prodrele na bugarski teritorij. Slučaj je bio raspriavljen na sjednici Lige Naroda, koja je bila uspostavljena nadzor na granici između Grčke i Bugarske. Nadzor vršili Švedski oficiri. No, danas je odnos u između Bugarske i Grčke tako dobar da se ne osjeća potreba nadzora na granici, pa su obje države sporazumno zamolile Liku Narodu neka bi nadzor ukinula.

Rusija i Engleska. — Rakovski sovjetski poslanik u Parizu dao se da je bio u posljednje vrijeme na komunističku propagandu među Francuzima. Francuskoj vladi to nije bilo pravo pa je na predlog Poincaréa, predsjednika vlade, predloženo Rusiji neka Rakovskoga pozove iz Pariza i neka imenuje drugog poslanika.

Nova zavjera u Grčkoj. — Grčka je zemlja ujek novih i novih revolucija, zavjera itd. Tako je i pred nekoliko dana otkriven iedan komplot, koji je trebao 25. o. m. buknuti u opću pobunu. Ova je zasnovana pobuna imala glavne pokretaje među oficirima i podoficirima, koji pristaju uz Pan-galos, koji se nalazi u internaciji. Pohvatan je nekoliko viših oficira. Policija ih je deportirala na otroke.

uzela nož i stala da njim zarezuje žile, čas u jednu, čas u drugu, sve dok joj nije sruškula krv. Kad vidje one crvene kapi, jadnica se tako prestari, te joj hez svijesti pala na te. Onuda je srećom prolazila neka žena, koja ju diže na ledja i ponesa sobom kući, gdje joj pruži prvu pomognu. Djevojka je izvan pogibelj, samo se pita, dali će se barem sada opametiti i načuti, da su neka ter neka muška občajna — ludom rođovanju? Ne znam, kako se je razgovarala s svojim nevjernikom. Možda u jednom ili drugom ovdješnjem jeziku? Ako je tako, evo joj jedna starinska riječka pismica, koju neka mu prvi zgodom odraplo:

Predragi mladiću,
Čhe fato avete?
Što meni mladoj,
La vita ciotole?
Mene su prosili
Richi e sinjori,
Mene su držali
Per pegno, tesori.
Ja nisam hotila
Bandonar la fede,
Ja sam utinila
Come che si deve.
Vlasi sam ostriga,
I cavelli, biondi,
Pak sam ih bacila
Nei mari profondi.
Bog će te pidišat
In fra poco tempo,
A meni će dati
Tuto el cor contenido.

Ostrici vlasici, baciti ih u more, to se još može, ali badati nožem u žile — to nikada.

Pa da bi zašto, vet za jednog kojekavog, nesrećnog musketinu!

One tri: Bio sam s Ninetom na izložbi slike i malo sam se potužio, što danas neviše slikara, kakvih je negda bilo.

Gđije je ono vrijeme, kad su Grci sličili, na primjer grozdje, tako vjerno, da su približno desetak i pol tisuća milijuna.

Dragi vi, ca cakulate, odgovori mi Ninetta, ja imam domać jedan kvadrat, na

kom je jedna postelja piturana tako naravno, da po njoj pre prestanak plaze celi hataljuni — cama...

One druga: Dvije gospodje na Korzu.

Jedna će drugou:

— Ah, da znate, kako mi vas je za! Izgubiti onakova muža! Kakva je to nesreća!

A druga njoj:

— Strašna nesreća! Onakav čovjek!

Uzor muž!

— Mnogo ste izgubili!

— Mnogo, mnogo, a Bog zna, šta fu nači.

Vi zname i sami, kakovi su sada ovi moderni muži...

One posljednja: Prijatelji prijatelju:

— Vama ide sve iz ruke. U svemu ste srčani.

— Osim i ljubavi, odgovori drugi. Prva mi je zaručnica otišla u samostan, druga je umrla.

— A treća?

— Ta je pak, nazalost, postala mojom ženom.

Rokac.

IZ OKOLICE BUZETA

Zakon o osiguranju. - Naš podešta.

Javljamo vam gospodine uredniche, da smo dobiti zadnjih «ist. Riječ», predzadnjih nismo, jer dozajnemo da je bila zaplijenjena. Mi čitamo rado ovudu tu našu novinu, ali zadnji broj nam se jako dopao radi članaka, kojim ste nam javili, da smo mi poljodjelci osigurani, a da osigurni plaćamo neizravno sa placanjem prozea (steure).

To nismo znali, pak nas je ta vijest kako razveselila. Količi ljudi kod nas nose rukavice i ne radeci. Evo, a postoji zakon, koji nam daje potoru za nesreću koja se dešila na polju ili na sjeništu ili u štati. Za svaku ozljeđu zadobijenu prigodom poljodjelca država će nam priskočiti potporom toliko na dan, a u slučaju smrte nesreće daže država pokojnikovoj družini oveću svolu.

To je lijepo i hvalevrijedno, a za nas se ljeke utješnje. Samo čudimo se, da se novi zakoni i vladine naredbe ne oglašuju kako i nama seljacima, koji ne možemo mnogo čitati. Mi se za ovo preporećemo gosp. načelniku poza općine.

Mi našeg podesšteta držimo za prijatelja mitike, pluga i srpa, dakle nas seljaka, pak će nam zaista pomoći gdje i kako može. On rado zalazi k nama i u naša sela, da se raspita za naše potrebe. On nas vidi i čuje. Pomagao je i sada u doba sune i poslanjanja vode. U St. Donatu će ljudi napraviti vodnjak, a evo ti gosp. podesšteta, koji im pomaze besplatno cimentom.

Draščići sagradili nov vodovod na svoju ruku sami besplatno radeci, a općine im priskoči u pomoć cimentom. Za ovo i ostale usluge se strane našeg opć. načelnika naše mu seljaka zahvale i simpatije.

IZ UREDNIŠTVA.

I. M. — Vodnjanstina. — Poslali ste nam dva glasa. Mi ćemo Vam ih vrlo rado objaviti, ali nemamo time učiniti dok nam ne pošaljete Vasu adresu. Ben adresu Vam oglaši ne vrijede. Javite se.

Dopisnici i mača Račica, Buzeta, Melđulina, Svetvinčentine, Lindara, Čičarije i Porečbine: Vaše dopis nismo mogli ništa učiniti. Vam oglaši vodnjak, a evo opć. načelnika naše mu seljaka zahvale i simpatije.

J. Golac. — Vaša će stvar stalno potekti s budućim brojem. Danas nije bilo nikakovo moguce. Oprostite. Hvala i zdravot!

Franina i Jurin

Fr.: Da su ovi dani bili va Parize ne Amerikani?

Jur.: Nisu to bili nikakovi «neki» Amerikani, nego su to bili junaci, ki su se tukli va France, dokle smo ono mduva Ratkersburge i va Foitsberg menažu prenasaši.

Fr.: A po ču su prišli?

Jur.: Po habin kolač! Ča nisi čul, da on amerikanski junaci imaju jedn strahovito veliko društvo, ko svaki let u jednom drugem meste drži svoju glavnu skupštinu?

Fr.: Ma te skupščini lepo drže oni tamo svoj krajec, va Amerikah. Pa ču su pak prišli va Francu?

Jur.: Da vrnu jedan dug.

Fr.: — Ma — koliko sam ja mogao ču oni ne duguju France, nego Francu nijen nekoliko stotin tisuć milijuna.

Jur.: Bili su i oni France dužni, ma s joj vrnuli, ča su njoj imeli dat.

Fr.: Pomanje! Najprije ču da te pitam.

Jur.: Niš me ne češ pitat, zač ja znam ča ti ne znaš.

Fr.: Kada znaš ala stumači mi?

Jur.: Prej jedno sto i pedeset let oni zemlji od Novajorki z dolum i još nijen od Filadelfije bile su sve same ugleške kolonije. Ljudi na teh kolonijah morali su delat za Inglešku, morali su plaćati strahovite štibri davki i sve tako. To je najzadava onim ljudem dodijala, pak jedan lepi dan (to je bilo već vreme, kada j' purli na vlastada cesarica Marija Tereza.) na pisali su u Londru jedno sakraboško pismo, kade jec rno na belem statlu, da oni neće biti više nikakovi engleski hlapci, oni da se bit slohodni i sami da se sobom upravljat.

Fr.: Inglezi su pak — to se zna — proti njim nekoliko svojih fradi...

Jur.: Su, ma ni Amerikani nisu bili sami na svete. Imeli su i oni svoj plemeniti prijatelj, kdo su njima skočili na pomoć, a prvi među njima bili su Franečevi, ki su se svojim znamenitim generalom Lafajetom borili za slohodu amerikanskoga naroda.

Fr.: Sad razumem i ja: Francezi su jedanput pomogli Amerikanom, i to njima oni nisu mogli nikako pozabiti.

Jur.: Nesamo da nisu mogli pozabiti nego su joj već velike rafale prišli va Francu, da se skupa s Franečevim tukli proti Nemcu. To je bil on dug, ča su njim ga vrnuli.

Fr.: Vidis, i sada je upravo deset let, da se prvi franceski regimenti prišli na francesku frontu. To je dakle prva — kako bimo mi rekli — desetogodišnica.

Jur.: Ja se spamećujem, kako da je čerbic, kada su va Pariz prišli prvi Amerikanci a s njimi na njihov komandant Persing, čovečina kakav je malo. Najprvo je šal pred statom od onega generala Lafajeta, polozio venac, ča ga j' sobun prnesal i rekao: — Lafajet, tu smo, da vratime naši starci dug!

Fr.: Bormića, lepie ni mogao reć. A je i sada z onemri Amerikani, ta kako si dekal — Persić?

Jur.: Je. Otput je pak šal ravno na место, kade su zakopani Amerikani, ki su pred deset let kako pravi junaci pali za slobodu France i rekao je: — Dragi moji mrtvi! Tu smo, da vratimo naši starci dug!

Fr.: To je dakle da drugi dug! Ma balepo! Ja vavex gorovim: ki nimra srca za svoje mrtve i ki ih se milo ne spominje — ni čovek. A koliko je pak prišlo teh Amerikani?

Jur.: Celir najveći vapori, puni punateli.

Fr.: Ma tu je moralio bit nekoliko tisuća ljudi?

Jur.: Neki govore, da ih je bilo petnaest tisuća.

ZAVOD Dra. BONCINA-FINETTI
Trst - Via Fabio Filzi 23
Primanja: od 10 do 12 i od 15 do 17

Radikalno liječenje: ŠIATIKE (BEDROBOLIE). Liječenje traje samo 3 dana. - Uspjeh zajamčen. Bolesti mišića na prsima i u bokovima.

Fr.: Aj štroka! A kade su svi ti ljudi, jili i spali?
Jur.: Ča fali va Parije kamar i hrani! Va jednem samem dvorišće pripravili su veteru za fetere tisuće ljudi.
Fr.: Ma kako j' to moguće?

Jur.: A lepo! Potegnuti su z jednega kraja na drugi tendi, aki bi daždilo, a zdola su stavili stol do stola neč okole, neč po dugem a neč po širokem, tako da kad su se svit stoli zmetili, prišlo je vanka, da mere uprav tisuće i osamsto metar.

Fr.: Ma to je strašno! To bi bilo kako ovdove do Pula! A ki je pak služil toliki ljudi?

Jur.: Ki ih je služil? Četiri sto kamarjeri ih je služilo.

Fr.: Toliko! A koliko su pak pojili,

zač je znam, Amerikani ne jidu jušto malo. Si čital ča je povedala mat za onoga svoga Limberga?

Jur.: Pojili su: Šest sto kili nekakove ribi, jednu toneladu branželic, dve toneladi zelenini, sedandeset pršutih...

Fr.: Ava mane, majčice moja mila!

Jur.: Tisucé i petsto kili sira...

Fr.: Buzarona! Ma su po sakrabojski morali...

Jur.: Dve toneladi kruha, pet sto litar kafa. Za majonezu razbili su dve tisuće i pet sto jaj, a su potrebovi 300 litar uja i 150 litar octa. Popili su preko šest tisuć butij svakakovega vina i nekoliko stotin butij likera.

Fr.: A ča su pak onput?

Jur.: Onputa su sli okole po oštarijahu i dožuntali, koliko je mi mogao.

Fr.: A olova ne pojili! Nego neka njim je u slast! Zavredili su, zač su se fanjski tukli!

Dnevne vijesti

On. Mussolini rođilo se je četvrti dijete.

Dne 27. o. m. u noći rodilo se je u Carpegini, gdje se sada nalazi Donna Rachelle, četvrti dijete predsjednika vlade on. Mussolini. Ovaj je veseli dogodaj s velikom radošću dočekan sam on. Mussolini, a takodje i sav talijanski narod. On. Mussolini specijalno je streljan, jer mu je, ovo dijete musko. Kršteno je već, a dano mu je ime Romano. On. Mussolini nalazi se sada u Carpegini. Prima na tisuće brojavnih čestitaka. Čestitao mu je kralj, sve saivojski prici, svij prefekti i općinski tajnici, sve političke ličnosti, diplomatice, senatori, poslanici itd.

Sve su talijanske novine popratile ovaj radosni dogodaj s odusevljivim čestitkama, kojima se i mi pridružimo.

On. Mussolini za Istru

Pemo, koju je vlada odredila za Istru, i o kojoj smo već više puta pisali, veoma je razveselila cijelokupno istarsko pučanstvo. Istarsko poljopravljevo ješko pogodjeno sušom nalazilo se pred jednim teškim i nemogućim položajem. Seljak, kojemu je susa uništila gotovo svih prirodnih zemlja, sa strahom je očekivao zimu, koja mu se je pred duševnim zapravštenim očima prikazivala užasna — bez kruha. Zemlja ga nije dala. A ni zarade nije naš seljak na nijednoj strani video. Što je mogao očekivati, nego li bijedu?

Vladi je težak položaj istarskog poljopravlja bio odmah prikazan. On. Mussolini sam se je lično za Istru zauimao, i eto danas već vidimo plod svega toga. Vlada određuje široku potporu istri. Daje zaradu istarskom srotnušnom seljaku, a to u današnje dane, za njega mnogo znači. Istarski će seljak i javnim državnim radovima zasluziti kruh. I preživjeti će. To je glavno. Mucići će se i raditi će, ali će na projekte ipak uzdržanih sile i zdrav načinjati svoj rad na poljima, na svojoj ljubljenoj zemlji, koja će mu druge godine stalno naplatiti trud i koja će mu ugoditi sve ono što je ove godine sisa uništila.

Kako smo rekli za istarsko poljopravljevo najviše se zanimao sam on. Mussolini. On je odredio da se Istri daju na raspolaženje milijuni. To se vidi iz jednog pisma, koje je pred nekoliko dana primio puljski prefekt. Isto je pisao on. Mussolini vlasti-

časnik:

Gospodine puljski prefekte. — Sa-

lijem Vam prepis pisma, koje mi je izru-

čio ministar finacija, i koje je definativno. Vi ste ovlašteni da to pismo čestvu objavite, neka se znade, da ono što fašistička vlada obećaje, također i izvršava. Možete objaviti i ovo moje pismo.

S ovim sadanjem providbama ne rješava se istarsko pitanje sasme nego se samo počinje rješavati nekoje, možda najzurnije, pojave toga pitanja. Prema sadanjem stanju bilance nije se moglo učiniti više.

Istarsko pučanstvo mora da shvatí i moralnu stranu ove pomoći. Radi se o dokazu jedne iskrene simpatije, koji je vlada htjela dati Puli i njezinoj pokrajini, koja je talijanska za uvijek. — Mussolini. — Rim, 20. septembra 1927. God. V.

Iz ovoga se pisma vidi, da je vladina pomoć za sada definitivna. Državne financije nisu dozvoljavale da se za Istru više učini. No, vlada će u buduće još pomagati Istru, jer ima još mnogo gospodarskih problema, koji će se u vjoni rok, neka što prije naprave potrebne molbe. Pojedina vojna okružja jer će tamo kao i svi drugi gradjani dobiti odmah iskaznicu. Razumije se moraju u tu svrhu imati kakav dokument, koji svjedoči gdje su rodjeni i kamo pripadaju.

Još o identitetnoj iskaznici

O identitetnoj iskaznici već smo toliku putu pisali, no budući našim ljudima nije dobrih uputa nikada previše vraćamo se opet da o njoj govorimo.

Mnogi, koji stanuju izvan svoje općine, misle, da im identitetnu iskaznicu može izdati samo općina, kojoj pripadaju. Uslijed tog mišljenja, koje je vrlo pogresno, mnogi čine suviše troškove predušine, da u vremenu slijediti.

Pozoravamo sve one, koje zanima, da identitetnu iskaznicu ne moraju tražiti na svojoj općini, nego se moraju obratiti izravno općini onoga mjesta, u kojem stanuju, jer će tamo kao i svi drugi gradjani dobiti odmah iskaznicu. Razumije se moraju u tu svrhu imati kakav dokument, koji svjedoči gdje su rodjeni i kamo pripadaju.

Za mladiće godišta 1908.

Upozoravamo sve mladiće rođene 1908. g., koji imaju pravicu na kraći posjeti učilišta, da se u buduće još pomagati Istru, jer ima još mnogo gospodarskih problema, koji će se u vjoni rok, neka što prije naprave potrebne molbe. Pojedina vojna okružja početi će doskora te molbe rješavati. One molbe, koje zasakne neće se učiniti u obzir. Ono što možete učiniti kada budu finance dozvoljavale. Uz ovo pismo on. Mussolini priklopio je danas, ne odgadjajte na sutra.

Zabranjeno je davati ulicama i državljima ime on. Mussolini.

Novine javljaju, da je na izričitu želju on. Mussolini, najstrože zabranjeno davati ime njegovu ili ime kojeg člana njegove obitelji — ulicama, trgovima, društvinama itd.

Zabranjeno je prodavati meso od crknuti životinja

Već smo zadnji put pisali o novim odredbama, koje se odnose na klanje i spremanje mesa. Po tim je odredbama strogo zabranjeno ubijati ili prodavati mesarima za klanje i raspaćavanje životinja, koje su bolesne. Isto je tako strogo zabranjeno derati i prodavati ili jesti meso od životinja, koje su crknute (krepale). Kada nekome crkne životinja mora slučaj odmah prijaviti općinskoj vlasti.

Emigracija u Sjedinjene države Sjeverne Amerike

Kako dozajemo iz rimskih novina, na budućem zasjedanju senata predlagati će glavni komesar za emigraciju, neka bi se dozvolile ženama, onih izseljenika, koji su se po kvoti naseleli u Sjedinjene države, izseliti se tamo iznimno bez obzira na izseljeniku kvotu. Osim toga predložiti će komesaru, neka bi se dozvoljavalo izseliti se djeci izseljenika ne samo do 18. godine, nego do 21. godine. Isto tako neka se dozvolilo izseljenje u Sjedinjene države izvan kvote i roditeljima izseljenika, koji budu mogli dokazati, da ih izseljeni sin uzdržava. — Nadamo se, da će ovi predlozi biti primljeni.

Raspuštena društva

Ovi su dana po nalogu Prefekta riječke pokrajine ukinuta odnosno raspuštena sva naša društva u Opatiji: „Zensko udruženje Volosko-Opatija“, Sportski klub „Olimpi“ i omladinski klub „Sloga“.

Osim smjerenih, raspušteno je u posljednje dane još desetak slovenskih, pjevačkih ili sportskih društava u trčanskoj i gorickoj pokrajini. Kao razlog za raspust tih društava vlast navaja njenih protunacionalno djelovanje.

„Prosveta“ raspuštena

Tršćanska je prefekt pred sedmicom dana raspustio društvo „Prosveta“ sa sjedištem u Trstu. U dekretu za raspust navodi se, da je društvo pod krinkom kulturnog djelovanja slijedilo političke ciljeve, da nije širilo prave kulture, nego isključivo slavensku kulturu, zbog čega djelovanje društva nije bilo u skladu s nacionalnim redom u državi.

Ulagati Slavenske Banke iz Istre pozori!

Stečajnina Slavenske Banke u Zagrebu objavljuje, da je produžen rok za prijave ulagafa do sredine oktobra o. g. Pošto ima velik broj ulagaca i odluke iz Istre, to se ovim skreće pažnja, da dok su još na vrijeme, prijavite svoje tražbine.

Kontrola trgovine na Puljštini

Pred nekoliko dana objavili su sve danačne po selima u okolicu Pule dva člana odbora pokrajinske fašist. federacije

trgovaca u svrhu kontrole nad cijenama, koje pojedini trgovci praktikuju. U svakom su se selu točno informirali o cjenama svih vrsti robe, pri su sa zadovoljstvom mogli konstatirati, da se svi trgovci na puljštini drže točno cijenika, koji je općina uvela u skladu s gospodarskom bitkom, koju vlada provadja.

Kontrola fašističkih organizacija na Puljštini

Pred nekoliko je dana jedan član pokrajinskog fašističkog odbora posjetio više selja na Puljštini u svrhu raznih informacija i kontrolu rada pojedinih mjesnih fašija. Sa zadovoljstvom je konstatirao općeniti dobar napredak fašista na Puljštini. Sa alturskim općinskim delegatom Sladonjom dogovarao se je glede ustanovljenja dječjeg azila. Izgleda, da će azilo biti doskora uspostavljen, a poslije će u Alturi uslijediti i razne druge organizacije.

Didaktični kongres u Pazinu

U nedjelju dne 25. o. m. sastali su se u Pazinu na kongres svih didaktičnih (školski) ravnatelji Istre. Tom je kongresu predsjedao cav. Anton Craizer. Sakupljeni direktori raspravljali su o školskim istarskim pitanjima.

Odvjetnički kongres u Puli

Dne 20. o. m. održao se je u Puli, u Tribunalu, godišnji kongres istarskog sindikata odvjetnika. Sakupljeni odvjetnici dugo su raspravljali o raznim staleškim pitanjima.

Sjednica istarskog fašističkog direkto-rijuma

Dne 23. o. m. vršila se je u Puli sjednica direktorijuma istarske fašističke federacije. Na toj je sjednici on. Mrach, pokrajinski sekretar, referirao o svojem nastojanju i zagovaranju Rimu glede pomoći, koju je vlada dala istarskom poljopravlještvu. Članovi odbora izrazili su on. Mrachu zahvalnost za sve što je u tom pogledu učinio.

Na toj je jednici primljen ponovno u direktorijum Ermilio Zucconi, koji je bio u svoje vrijeme prvi sekretar istarske fašističke federacije. On u zadnje vrijeme nije sudjelovao u direktorijumu. Sada je bio pozvan da u direktorijumu opet uđe.

+ Jakov Zuccon.

Pred sedmicom dana umro je, nakon duže i teške bolesti, U Topolšći (Slovenija) učenik VII. gimnazijalnog razreda 18 godišnjih mlađak Jakov Zuccon rodom iz Medulinja kod Pule.

Pokojnik je bio sin vrijednih i uzornih roditelja Ivana i Fejske, domaćih naših ljudi, koji su u brigu posvećuju odgoju svoje djece. Zadesila ih je strašna i gorka smrđina. Izgubili su toliko ljubljene mladog sina, koji bilaš ponos i dika roditelja, obljubljen od svih poznatih, voljen od svih svojih drugova i prijatelja. Pa kako i ne bi! Naš je Jakov bio vrlo uzoran, pametan i dobar mlađak, u školi je bio odličan i prvi djak. Uz teške suze, koje ovom prigodom rone njegovi mili roditelji, braća i ostali: rodbina, platu takodje njegovi profesori i sudrugovi, koji su ga neizmjerno ljubili.

Neka njegovim miliim roditeljima ova optužba bude doneklje utjehom za nenađoknadi i teški gubitak, a isto tako neka prime i naše najiskrjnije sutečće. A Ti, predragi naš Jakove, snivaj vječni san pravednika i neka Ti je laka zemlja. Počivaj u miru!

Razno

Užasna oluja u Lombardiji. — U Lombardiji i Tridentinskoj pokrajini vladala je u noći 25. nec 26. o. m. jedna vanredna strašna oluja. Prolob oblača prouzrokovalo je, da su sve rijeke većinu nabavaju, te su se izlile iz svojih korita, poplavivši na kilometre uokolo. Voda je u zamahu, pomagana velikim vjetrom, razrušila mnoge kuće i na više mjesto i željezničku prugu. Porušena je i velika jedna tvornica tkanina. Nabujale rijeke porušile su više mostova. Stanovništvo gradića Sondrio morale je cijelu jednu noc proboraviti daleko od poplavljivih stanova na otvorenom. Vjetar je pretrgao sve brzozavne žice, tako da iz nastradalih krajeva nema učincima oluje točnih vijesti. Jedan vik je bio upućen u grad Mezza Selva na ponos nastradalima prevrnuo se je, jer je pruga bila porušena. Tom je prigodom poginulo 10 željezničara.

U isto vrijeme vladala je velika oluja u pokrajini Toskani, a takodje i u Švicarskoj oko luganskog jezera. Tom se je prilikom na luganskog jezera potopio jedan parobrod.

Strašna topina. - U jednom kraju u Sjedinjenim državama vlada strašna vrućina. Talas topline zahvatiti je cijeli državu, te se topina dize do 100 stupnjeva. Sav rad zapiraju, škole se zatvaraju, ljudi na ulicama malakšu. U Chikagu su od vrućine umrle 24 osobe.

Elementarni nesreća u Meksiku. — Prema izvještajima na čitavom svijetu vladaju golemi poremećaji, koji su da osobitog izražaja došli u Meksiku. Tako vladiju veliki potresi i poplave. Ustijed potresa každu, da se čitava brda u primorju ruše obarajući se na luke, noseći sobom nasiske i parabrode. Uz to je velik broj ljudskih žrtava. Od poplava također stradaju velika područja. Na pr. u gradu Santa Cruz je preko tri tisuće mrtvih, a za tisuću se ljudi ne zna gde su. Spasavanja ima malo koristi, jer je bijeda i preveć velika. Meksiko još nije doživio ovake nevolje.

Žrtve tajfuna u Japanu. — Ovih dana je nad Japonom dijesno užasan tajfun (veliki vjetar), koji je nanio goleme štete po svim predjelima Japana. U Saronu Jokoham je srušeno nekoliko palata. Srušena je jedna škola, pod čijim je ruševinama ostalo do 30 dejice. U Kamenucu je 119 mrtvih ljudi i velik broj ranjenih. Do dvije tisuće kuća je porušeno, a osim toga veliki kompleksi zemljista su pod vodom i 15.000 ljudi bez krova. Na otoku Kjusju ima preko 600 žrtava i nekoliko tisuća razrušenih kuća. Na istom otoku vladaju goleme poplave, te se pomoću aeropala konstatovalo, da stotinu ljudi stoji na krovovima uz veliku opasnost da ih valovi ne ponesu. Iz raznih barata su vojnici izvukli preko 400 mrtvih ljudi i žena i djece, koje je zahvatila poplava. Tajfun je tako jak, da je one mogućeno spasavanje. Također ni za sve žrtve nije se moglo doznati, radi onemogućenih veza s Japanom.

Žrtve spasavanja. — U Japetu se je dogodila prijlikom posljednjih poplava velika nesreća. Naime jedan oveči parobrod "Vušunji" sa 900 radnika se je uputio u poplavljeno područje, da radi na spasavanju poplavljениh. Međutim parobrod "Vušunji" je potonuo sa svom posadom i 900 radnika.

Tajfun u Kini. — Dne 25. o. m. divljao je u jednom kraju Kine strašan tajfun (vjetar). Tajfun je bio tako strašan da je potrošio ne hiljade kuća i potipio na stotine brodova. Bilo je mnogo ljudskih žrtava, no još je nezna točno koliko.

Jedi kineska država. — Kina je već dulje vremena pozornica na strašniji događaj. Revolucija unistava u gradjanskom ratu tisuće života. U najnovije vrijeme su u Cenfu Fengovi vojnici napravili užasan pokolj, da osvete dvojicu svojih časnika. Tom je prilikom poklanjano 40.000 odraslih i 15.000 djece na stotine je kuća popaljeno.

Osim toga su se u posljednje vrijeme u Kini osjetili silni potresi, koji su prouzročili mnoge štete i pokosili žrtvama. Poplave su na dnevnom redu, a sada u krajevima oko Šanghaia vlada kolera. U samom Šanghaju je od te zaraze umrlo 8000 ljudi.

Oluja u Srijemu. — 18. o. m. naveče u čitavom Srijemu su vladele bure sa kišom i ledom. Naročito je oluja bijesnila u okolici Vukovara, gdje su porušeni telegrafski stupovi i uslijed toga prekinut telefonski saobraćaj. Stradale su mnoge seljačke kuće, a osobito jedna ciglana u Otoku, koja je pretprljala velike štete. Vinogradni nijesu osobito postradali.

Vukov i Hercegovini. — U Hercegovini se je pojavila nova napast po tamnoj pučanstvu u obliku mnogobrojnih vukova, koji nanašaju silne štete seljacima. U selu Izvor je čopor vukova provadio do štala i pokao preko 40 komada ovaca i koza. U selu Bokšićima su zeskali dva konja i 13 komada svinje stoke.

Pokiali crkva u Sv. Mateju kod Kastva. — U noći od 17. na 18. septembra pravili su tatori župnu crkvu u Sv. Mateju, te odnesli u sakristiju dva kaleda, iz svetoehraništa pakto pokaznicu (moštrancu) sa Svetotajstvom i pričesnik (ciborij) sa posvećenim hostijama.

Taj se je zločin duboko dojmio cijelog pučanstva. Bila je nedjelja, narand se sakupilo na ranu misu, a nije se moglo misiti u određenim sati, jer nije bilo kaleda, doći si nije župnik jednog posudio iz bližnjeg Kastva.

Stata se cijeni na približno 20 hiljada dinara.

Stroj, koji predviđa oluju. — Edison je konstruirao aparat, koji je tako osjetljiv, da javlja oluju, koja je još 300 kilometara daleko. Aparat je u vezi sa sistemom malih zvonova, te se po razmaku između pojedinih otkučaja može ustvrditi koliko je oluja daleko.

Ljeđenički kongres u Beogradu. — Ovih posljednjih dana se održava u Beogradu kirurški kongres, na kojemu je održan velik broj predavanja. Usput je osnovano "Društvo za izučavanje i borbu protiv rakova". Za predsjednika je izabran dr. Djordje Jovanović, sveučilišni profesor iz Beograda.

Aviački dan u Zagrebu. — Početkom ove godine u zagrebačkoj Aeroklubu priređuju avijacijski dan, po uzoru sličnih priredaba u drugim većim gradovima. Na programu su leteњa u grupi "ptičje letenje", raznovrsna manevriranja, skakanje iz aviona i padobranima itd. Lovacki aparati za priredbu doletjet će iz Novog Sada.

Gradnja željeznice u Bakru. — U najkraćem roku se počinje sa najavljenom željezničkom prugom Bakar stanica-Bakar luka, jer je ministarski savjet odobrio kredit od 21 milijun dinara, koliko je potrebno za gradnju. Pruga bi se imala izgraditi nešto preko 10 kilometara.

Skoštvo u Sovjetskoj Rusiji. — Prema statističkim podacima godine 1926./27. nabrojilo se u sovjetskoj Rusiji 106.729 osnovnih škola sa 9.8 milijuna učenika. 1914./15. godine u Rusiji bilo je 104.610 škola sa 7.2 milijuna učenika. Prema statistici na dan 1. decembra 1926. godine nabrojilo se u sovjetskoj Rusiji svega 12.300 srednjih škola, dok je 1914./15. godine bilo 1.790 srednjih škola.

Jedna privatna učiteljska škola u Puli. — Puljska "L'Azione" donosi, da će doškora biti u Puli otvorena jedna privatna učiteljska škola.

Jugoslavija reducira broj srednjih škola. — Jugoslavensko ministarstvo prosvjeti ukinulo je u Hrvatskoj i Slavoniji 13, u Srbiji 8, u Macedoniji sa starom Srbijom 7, u Sloveniji 4, u Dalmaciji 2, u Bačkoj i Crnoj Gori 1 gimnazija i realnih gimnazija. Poslike te redukcije ostalo bi u Jugoslaviji samo 80 gimnazija i realnih gimnazija. To je učinjeno zato jer je bilo previše srednjih škola, koje su državu mnogo stojale.

Bivši engleski ministar predsjednik u Dubrovniku. — Dne 26. o. m. stigao je u Dubrovnik bivši engleski ministar predsjednik Lord Balfour, te vlasnik najvećeg engleskog brodogradilišta Armstrong. Zadržati će se više vremena Dalmacija.

Dan štednje u Mađarskoj. — Novine pišu, da će dan 31. oktobra u Mađarskoj biti posvećen jednoj širokoj i brodno organizovanoj propagandi za štednju. To ga će se dana po svoj Mađarskoj održati zborovi na kojima će se govoriti o štednji, u kazarmama i u crkvama će se propovijediti o štednji, u školama će se djeci dijeliti uložne knjižice itd. Ova je inicijativa izvrsna. Mađari su uvjedjeni, da je štednja glavni uvjet bogastva i narodnog blagostanja.

Turistički kongres u Beogradu. — U prostorijama jugoslovenskog ministarstva vanjskih poslova, bio je pred nekoliko dana otvoren treći međunarodni turistički kongres. Na tom je kongresu zastupeno 15 država. **Veliki požar kod Opatije.** — U selu Sv. Petar kod Opatije u Hrvatskoj buknuo je dne 23. o. m. požar, koji je u kratko vrijeme potpuno uništil 21 kuću. Tom je prilikom požar nonio milijunska šteta.

Poliđojska kriza u Engleskoj. — Razne vremenske nezgode uzrokovane su jednoj velikoj poljdjelskoj krizi u Engleskoj. Ta kriza silno zabrinjuje vladu, na koju dnevno stižu apeli za pomoć poljdjelcima.

Prenatpanje američke tamnica. — Američke tamnice, kaznione i zatvori puni su i prepuni, tako da se kažnjevi moraju prije reda puštati na slobodu, da nazine mesta novim gostima. Razlog je tomu najviše u strogim zakonima zabranje alkohola, a i u tome, što slabe gospodarske prilike tjeraju ljudje, da zagrabe za tuđim ili da gledaju na laglji način doći do novaca.

Knjizevnost. — **Miroslav Hirtz: Novele iz životinjskog svijeta.** — Knjiga jednog prirodnjaka — kako to stoji napisano pod glavnim naslovom. Knjiga pjesnika — dodao bih ja i s pravom. G. Miroslav Hirtz rođen je pjesnik, niko ne piše u stihovima. Pjesnik prirode: nežinjih veličanstvenih čara i tihini i tuznih mizterija. S mnogo zanosa iznosi jedne, s mnogo srca one potonje... Sudite sam: Hirtz je lovac. Jednog dana sjedio je u šumi, etako mirno, kako je mirno stajao i hrast, pored njega. Sunce se izgubilo, a on još uviđe sjeđi i čeka — sručnaka. I kad je već počeo sumnjava u svoju dobravu sreću, doleti odnekud iznenadna mala sjenica krunčica i sjedne mi bezbrzno naštu pušku pjevajući što je grio nisu. U isti mali izpadne na ledini smrak. Lovac podigne pušku, ali prekasno. Sjenica odletjela, nestala sručnaka. I pjesnik vraćajući se kući, osjećao je velik blazenu u duši, što nije onaj srećani prizor okajalo krviju. Mislio je na malu sjenicu, što je u svojoj nedužnosti sjela na snimljene cijevi njegove puške misleći valjda, da je ono bezazla bezazla mrtva grana i na izvoru smrti otpjevala zanosnu pjesmu životu mrtvou sručnaku.

— Sad istom pojmom, završuje pjesnik svoju zaista krasnu i toplu criticu, zašto im toliko protivnosti u svijetu, sad istom znam, da je poezija jača od lovačke strasti, jer me je to naučila jedna mala — sjenica.

U knjizi ima sabranih neko dvanaest novelica; u svakoj je iznesena kakva životinja, divlja ili pitoma, koja se bilo čim dojmlja pjesnikova srca. Ima tu prizora tebiške bijede, divne požrtvovnosti, dirljivog povjerenja i krajnje vjernosti. Ima i jedan slučaj roditeljske ljubavi, jastreba, kokosara, slučaj upravo vanredno dirljiv, tako da se pišat, pošto ga je opisao vrlo živo i točno, s pravom pita: "Je li i to instinkt?"

G. Hirtz uređuju list "Priroda", koja je već do sada učinila mladeži toliko dobra upoznavajući je s raznim čudoštivim, što nas okružjuje. S ovom knjigom učenjem je korak dalje: ona nas vodi u tajne majke prirode kroz srce pjesnikovo. Put zaista ugodan i mio.

Od srca preporučujemo ovu lijepu knjigu. Dobiva se u Zagrebu. Cijena — 30 dinara.

IZ MATULJA.

Kao i drugdje vrijeme teče i kod nas. Dolazi već druga Miholja, koju slavimo kao naš seoski blagdan.

Drugu je zato, što je prije uopće nismo ni slavili, jer su držali susjedni naši Rubetići, ali buduće je nasa mala crkvica S. Miholja ostala na noša strani, evo već drugu godinu držimo mi blagdan.

Priravljamo se da proživimo taj dan što zabavljaju. Ova čemo godine imati još mlađe, vrlo dobro domaće vino, koje će se totuti u buffetu g. Radetić, kod kojeg će biti isto i ples. Ples će se držati odmah popodne na 2 sata te će se "tjerati" do sedme, a poslije će se plaćati običajna ulaznina.

BURZA.

Dne 27. o. m. moglo se je na tršćanskoj burzi dobiti za jedan dollar 18.20 do 18.30 tal. lira; 1 sterlin 89.10 do 89.40 lira; 100 franci 71.70 do 72.20 lira; 100 austrijskih šilinga 253 do 263 lire; 100 dinara 32.10 do 32.60 lira.

Izdržavat, direktor i odgovorni urednik:

IVAN STARÍ.

Tiskat: TISKARA "EDINOST" U TRSTU.

Važno za sve!

U našoj nakladi i na našem jeziku izšla je pred da parna knjižica, koja sadržava nove zakone o javnoj sigurnosti, o zaštiti države te o posebnom tribunalu. Ovi se zakoni točno prevedeni po talijanskom službenom tekstu. Ti su zakoni za svakoga državljanina izvanredno važni, a to je baš potvrda redakciju, da ih ide u jednoj knjižici. U tim su zakonima sadržane odredbe za sve moguće prilike i neprilike. (N. pr. za licence, oštarije, trgovine, opomene, konfiskacije, procesije, skupštine, sastanke, društva, zavode, požare, oružje, nezadovoljstve, putnice, strance, radnike, poduzetnike, seljake, agencije, tiskare itd.)

Knjižica je neophodno potrebna suputnik za svakoga državljanina, koji želi živjeti u skladu s državnim vlastima. Ona ga upućuje u sve dužnosti i svá prava u pogledu javnih oblasti, kvesture i karabinere. Svi dosada su i tamo raštrkani teksti o javnoj sigurnosti unificirani su u ovom novom zakonu za javnu sigurnost.

Knjižica ima 120 stranica, a stoji samo 1 lira. Poštarinom, u kuću dopremljena, 1.20 lira. Za inozemstvo, lira 1.50.

Novac treba unapred poslati, makar i poštanskim markama.

Prodaje se u upravi "Istarske Rječi", u tiskarici "Edinost" i u knjižari Stoka, Trst, via Milano 37.

Svi koji kane putovati u Ameriku i Australiju, neka se obrate na ovlaštenog zastupnika za kotar Volosko-Opatiju: CHITTER MARIO, MATULJE (kod kolodvora).

E. PESENCO, TRST - VIA MUDE VECCHIA 3
(iza magistrata)

Strojevi za šivanje, vezenje i pletenje

Adler - Neumann - Junker & Ruh

nabrojaji za obitelj i obrtu.

Bezplaćno područavanje za vezenje. Potrebne su strojevi za stroj. Popravki. Uputstva motornog pogona.

Stara tršćanska tvrđava, ustanovljena 1889.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre, 11 Telefon: 5-18

PODRUŽNICE:

Gorica, Brezice, Celje, Maribor, Črnomelj, Kršan, Ptuj, Logatec, Novomeška, Prevalje, Slovenske gradiće, Rakovci, Metković, Split, Novi Sad, Sarajevo, sezonska eks postura Rogaska Slatina

CENTRALA u LJUBLJANI

Dionička glavničica i pričuva:

60.000.000 dinara.

Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uložne knjižice, te ih ukupno 4% / 12%, a uloge na tekuće račune sa 5% neto. Za olakšu vezanih uložaka plaća postojeći položaj. Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne kubije (SAFES).

Stagajao je otvoren od 9^h-12^h, i od 14^h-16^h.

Tužnim srcem javljamo svim prijateljima i znancima, da je naš nepriatelj i predragi

Jakov Zuccon
djak 7. razreda gimnazije

u svijetu svoje mladosti, nakon duge bolesti, umro dane 20. o. m. u Topolici (Slovenija).

U MEDULINU, 29. septembra 1927.

Rastućena obitelj:
Ivan i Foška Zuccon roditelji, Blaž Dušan brača.

GLYKOL

Samo pomoći energičnog liječenja Glykolum liječi se glavobolja, slabokrvnost, kostobolja i slaboca. Specijalitet ljekarnje Castellanovich, Trst, Vipava, Giuliani 42.

Cijena jedne boće L 7-50.
Za cijelu kuru treba 6 boća

Benedikt Lovrinić PAZIN
prodaje i kupuje svakovrsto pokušće, živeće strojeve, štednjake (šperherde), vojnička i druga oružja, staro željezo i cijene (stisce) po nejavočnijim dnevnim cijenama.

Premjesio je vlastili Irgovin iz Kaštela kod Burje na Piazza Garibaldi (u blizini teatra)

KURJE OČ (kale)
liječi brzo i uspješno mast

Farmacia Sponza
TRST - Via Tor S. Piero 10 - TRST
Čuvajte se patovirina!
Naši Rya možete dobiti u svim farmaceutima.

NAJBOLJE VRELO!

Kod nakupa ljene i zimzene robe (objela) svih vrsta cipela, klobučika, kape, košulja, kloborana, kravata, finog štora, svih vrsta plama za kožušje i očišćuju, te pokućstva svih vrsti i cijene, obratite se na jedino domaće i najčišće vrlo vrelo.

M. KOREN & CO. - PAZIN
(Corsi pred prošnjom)

-----</p